MALTA

QORTI TA' L-APPELL KRIMINALI

S.T.O. PRIM IMHALLEF
VINCENT DE GAETANO

ONOR. IMHALLEF
DAVID SCICLUNA

ONOR. IMHALLEF
JOSEPH ZAMMIT MC KEON

Seduta ta' l-4 ta' Novembru, 2009

Numru 20/2007

Ir-Repubblika ta' Malta

v.

S* W*

(Att ta' Akkuza 20/2007)

Illum, 4 ta' Novembru 2009

Il-Qorti:

Din hi decizjoni wara appell interpost il-bierah wara nofs in-nhar mill-akkuzat SW. L-imsemmi W* jinsab akkuzat bi

stupru violenti aggravat u kontinwat maghmul minn axxendent fuq persuna li ma kinitx ghalqet l-eta` ta' disa' snin, kif ukoll b'korruzzjoni aggravata u kontinwata ta' minorenni minn axxendent fuq persuna li m'ghalqitx it-tnax-il sena.

Mill-verbal tal-udjenza tat-3 ta' Novembru 2009 jirrizulta li waqt li kienet qed tixhed EW (pero` d-deposizzjoni taghha kienet giet sospiza), *"…il-Qorti fl-assenza tal-gurati staqsiet lil Dr Mifsud x'inhi r-rilevanza tad-domanda dwar jekk* [ix-xhud] *marritx ghand l-Avukat Generali biex twaqqaf il-proceduri u Dr Mifsud wiegeb li ghax aktar qabel fix-xiehda taghha mistoqsija jekk ghamlitx xi haga ohra qalet li ma ghamlet xejn, il-Qorti invitatu biex ma jaghmilx din id-domanda ghax allura umbaghad il-Prosekuzzjoni tista' tinghata l-fakolta` li ggib il-prova ta' xi incidenti bejn il-familja tal-akkuzat u omm il-vittma allegata u l-vittma allegata li graw wara s-6 ta' Lulju 2005. Dr Sant* [li qed tmexxi l-Prosekuzzjoni f'dan il-kaz] *spjegat illi jista' jaghti l-kaz li meta marret ghand l-Avukat Generali, jekk marret, dan kien irrizulta* [recte: ir-rizultat] *ta' xi incidenti sussegwenti li graw bejn il-familja tal-akkuzat u l-vittma allegata u ommha. Dr Mifsud ighid li l-incidenti li setghu graw bejn persuni ohra li m'humiex l-akkuzat u l-vittma allegata u l-familja taghha m'humiex rilevanti ghall-kaz u l-prova taghhom tmur kontra l-interessi tal-amministrazzjoni tal-gustizzja.* ***Il-Qorti, wara li semghet is-sottomissjonijiet tal-avukati tiddeciedi li din id-domanda m'ghandhiex issir lix-xhud****."* Hija mid-decizjoni hawn riprodotta b'tipi grassi li qed isir l-appell, tant hu hekk li l-verbal ikompli: *"Dr Joseph Mifsud qed jippresenta nota ta' appell mid-decizjoni tal-Qorti illi ma ppermettietlux jaghmel id-domanda lix-xhud EW dwar jekk kinitx marret ghand l-Avukat Generali biex twaqqaf il-proceduri."*

In segwitu ghal din in-nota gie prezentat l-appell in kwistjoni. L-appellant qed jitlob li din il-Qorti *"fl-ahjar interess tal-amministrazzjoni tal-gustizzja...joghgobha tirrevoka d-decizjoni tal-Qorti Kriminali li dwarha sar dan l-appell hawn fuq imsemmija* (sic!) *u konsegwentement tordna li l-esponent jithalla jaghmel id-domanda in*

kwistjoni li ried jaghmel u kif ukoll domandi ohra konnessi mal-istess fatti.”

B’digriet moghti l-bierah stess, din il-Qorti ordnat lill-appellant jindika d-disposizzjoni tal-ligi li a bazi taghha huwa qed jintavola l-imsemmi appell. L-appellant, b’nota pprezentata tard il-bierah filghaxija, indika l-Artikolu 499(1) tal-Kodici Kriminali u b’mod partikolari dik il-parti li tghid “…u minn kull decizjoni fuq l-eccezzjoni ta’ inammissibilita` ta’ provi”.

Il-Qorti appuntat l-appell ghas-smigh ghal-lum fit-8.30 ta’ filghodu. Fil-bidu tal-udjenza tal-lum din il-Qorti ssollevat *ex officio* il-kwistjoni ta’ jekk id-digriet li qed jillanja minnu l-appellant hux appellabli f’dana l-istadju, cioe` wara li jkun beda l-guri u qabel ma jkun hemm (ovvjament jekk ikun hemm) verdett ta’ htija u l-konsegwenti sentenza tal-Qorti Kriminali. Id-difensuri tal-partijiet ghamlu sottomissjonijiet kemm dwar il-pregudizzjali sollevata mill-Qorti *ex officio* kif ukoll fil-meritu.

L-appellant bazikament jikkontendi li huwa inkoncepibbli li jkun hemm xi decizjoni jew provvediment matul il-kors tal-guri li jkun ta’ pregudizzju ghall-akkuzat li ma jkunx jista’ jigi appellat fil-kors tal-guri stess, u jistrieh, tramite d-difensur tieghu, fuq l-imsemmi Artikolu 499(1).

Issa, dan il-punt, cioe` dwar jekk jistax ikun hemm appell minn xi provvediment jew decizjoni <u>wara li l-akkuzat ikun wiegeb jekk hux hati jew le</u> gie deciz diversi drabi minn din il-Qorti, diversament komposta. L-aktar kaz ricenti hija s-sentenza ta’ din il-Qorti, diversament komposta[1] tas-26 ta’ Marzu 2001 fl-ismijiet **Ir-Repubblika ta’ Malta v. Clarissa Cachia**. Din il-Qorti ma tistax taghmel ahjar milli tirriproduci *in extenso* minn dik is-sentenza. F’dik is-sentenza inghad hekk:

“Din il-Qorti ser tmur mill-ewwel f'ras il-ghajn u cioe` ser tindirriza ruhha ghal-dak li jipprovdi l-Artikolu 485 tal-Kodici Kriminali (Kap 9 tal-Ligijiet ta’ Malta) li

[1] Prim Imhallef J. Said Pullicino u Imhallfin C. A. Agius u J. D. Camilleri.

ghall-Avukat Difensur ifisser ftit imma li huwa kardinali fis-sistema processwali taghna kif anki ta' diversi pajjizi ohra u li allahares kellu jkun mod iehor. Dak l-artikolu jaqra kif gej:-

""485. Is-smiegh tal-kawza, la darba jinhatar il-guri, ghandu jibqa' sejjer bla ma jinzamm sar-registrazzjoni tal-verdett tal-guri inkuzivament; u m'ghandux jitwaqqaf hlief ghal dak il-ftit taz-zmien li l-Qorti jidhrilha mehtieg ghall-mistrieh, tal-gurati, tax-xhieda, jew ta' l-akkuzati, jew fil-kaz li jidhol is-Sibt, il-Hadd, jew btala pubblika ohra:
Izda l-Qorti tista', jekk jidhrilha li jkun spedjenti li hekk taghmel, tkompli s-smiegh tal-kawza f'xi Sibt, Hadd jew btala ohra".

"Ghall-Avukat Difensur, dan l-artikolu ma jfisser xejn hlief li qed jipprovdi biex il-guri ikun jista' jieqaf minn hin ghal hin ghal ragunijiet ta' mistrieh u biex anki jaghti fakolta` lil-Qorti Kriminali tkompli tahdem anki fi granet meta Qrati ohra jkunu wieqfin. Fil-fehma tieghu dan l-artikolu mhux u qatt ma kien intiz biex jippriva lill-akkuzat milli jkun jista' jappella minn decizjonijiet hziena li jittiehdu fil-kors tal-guri u li jkunu pregudizzjevoli ghalih - cioe` huwa artikolu li jirregola is-smiegh tal-provi fis-Sibtijiet, Hdud u festi u bl-ebda mod ma jirrigwarda jew jeskludi d-dritt ta' appell minn decizjonijiet interinali fil-kors tal-guri.

"Imbaghad l-istess Avukat Difensur jissottometti ukoll illi mill-qari tal-Artikolu 499(1) tal-Kodici Kriminali (Kap 9 tal-Ligijiet ta' Malta), ghandu jemergi car illi filwaqt illi fil-kaz ta' decizjonijiet fuq kull wahda mill-eccezzjonijiet imsemmija fil-paragrafi (a), (b) u (g) [2] **tas-subartikolu (1) tal-Artikolu 499 tal-Kodici Kriminali id-dritt ta' appell huwa limitat biss ghal-perijodu bejn immedjatament wara il-qari tal-Att tal-Akkuza u qabel ma' l-akkuzat iwiegeb jekk hux hati jew le, fil-kaz ta'**

[2] Bl-emenda introdotta bl-Artikolu 6 tal-Att XXII tal-2005, gew mizjuda l-paragrafi (c) u (d).

decizjonijiet fuq eccezzjoni ta' inammissibilita` ta' provi ma tezisti ebda limitazzjoni ta' zmien billi tali eccezzjoni tista' tigi sollevata fi kwalunkwe stadju, tista' tigi deciza fil-kors tas-smiegh tal-provi, u ghalhekk tista' tigi appellata fi kwalunkwe stadju.

"Issa jekk wiehed jezamina is-sentenza ta' din il-Qorti tal-15 ta' Novembru 1988 in re <u>Ir-Repubblika vs Giacchino sive Jack Pace et al</u>, malajr jinduna li s-sottomisjoni legali f'dak il-kaz kienet identika ghal din f'dan il-kaz anki jekk f'dak il-kaz tal-1988 it-talba ghal produzzjoni ta' prova kienet saret mid-difiza mentri f'dan il-kaz it-talba saret mill-Prosekuzzjoni. L-aspetti legali, pero`, huma l-istess ghaliex kuntrarjament ghal dak li pprova minghajr bazi jallega id-difensur tal-appellanti, il-ligi f'dan il-kuntest hija newtra u tapplika bl-istess assolutezza, bl-istess rigur u bl-istess mod kemm ghall-Avukat Generali kif ukoll ghall-akkuzat. It-tnejn huma fl-istess qoffa u tnejn li huma ghandhom l-istess impediment f'kaz li fil-kors tal-guri, cioe`, fl-istadju li ghalih jirreferi l-Artikolu 485 tal-Kodici Kriminali jittiehdu decizjoni avversi ghalihom. Dan qed jigi iccarat mhux ghax setgha kien hemm xi dubbju fuqu, imma ghax id-Difiza ipprezentat xenarju fejn skond hi din hi sitwazzjoni legali li jekk tigi konfermata minn din il-Qorti ikunu qed jigu mahnuqa id-drittijiet tal-akkuzat. Fil-fatt dan mhux korrett ghax kemm id-Difiza kif anki il-Prosekuzzjoni huma ttratti l-istess mill-ligi.

"Fil-fatt fis-sentenza taghha imsemmija, din il-Qorti kienet qalet hekk:

""Illi waqt it-trattazzjoni d-difensur tal-appellant ghamel diversi sottomissjonijiet in sostenn tat-tezi tieghu u essenzjalment qieghed isostni li appelli minn kwistjonijiet ta' ammissibbilita` ta' provi jistghu jsiru kemm mill-akkuzat kif ukoll mill-prosekuzzjoni fi kwalunkwe stadju tal-guri. L-istess difensur irrefera ukoll ghall-Artikolu 499(1) tal-Kodici Kriminali (Kap 9, Edizzjoni Riveduta) u ssottometta li dan l-artikolu ghandu jigi interpretat f'dan is-sens.

“Illi l-kwistjoni tal-appellabilita` o meno f’kazijiet ta’ digrieti li jinghataw mill-Qorti Kriminali fil-kors tal-guri wara li l-akkuzat jkun wiegeb jekk hux hati jew le diga giet deciza minn din il-Qorti fis-sentenza taghha in re <u>ir-Repubblika ta' Malta vs Joseph Hallett</u> moghtija fit-23 ta’ Frar 1977 u in re <u>r-Repubblika ta' Malta vs Anthony Mifsud</u> deciza fl-10 ta' Gunju, 1985.

“Fit-termini ta’ din il-gurisprudenza bazata fuq il-ligi, wara li l-akkuzat iwiegeb jekk hux hati jew le u sa meta l-istess akkuzat ikun gie misjub hati fuq Att ta’ Akkuza, m’hemm lok ghall-ebda appell lil din il-Qorti, billi l-ligi ma tikkontemplax appelli matul dan il-perijodu, u mhux lecitu li l-Qorti tikkonferixxi dritt ta’ appell meta l-legislatur ma jkunx ta dan id-dritt.”

“Biex taghmel ruhha aktar cara, din il-Qorti ser taghmel dawn l-osservazzjonijiet u vivament tispera li fil-futur ma jergghux jitfaccaw appelli bhal dan li huma bl-iktar mod assolutu eskluzi mill-Kodici Kriminali.

“Sa meta gie promulgat l-Att LIII tal-1981 dak li allura kien l-artikolu 466(1) tal-Kodici Kriminali kien jaqra hekk: “Jekk l-akkuzat iwiegeb li mhux hati, din it-twegiba ghandha tigi rregistrata, u r-Registratur, b’ordni tal-Qorti, jistaqsi l-ewwel lill-akkuzat, u mbaghad lill-Avukat Generali, jekk ghandhomx eccezzjonijiet x’jaghtu kontra l-ammissibilita` tal-provi li l-Avukat Generali u l-akkuzat ikunu rispettivament iddikjaraw li bi hsiebhom igibu fil-kawza.” Dan essenzjalment ifisser li fil-waqt li fir-rigward tal-eccezzjonijiet preliminari soliti - dak iz-zmien elenkati fl-artikolu 461 tal-Kodici Kriminali - dawn kienu jigu trattati u decizi fl-intervall bejn meta jkun inqara l-Att tal-Akkuza u <u>qabel</u> l-akkuzat jigi mistoqsi jekk hux hati jew le, fil-kaz tal-eccezzjonijiet dwar ammissibilita` ta’ provi dawn kienu jitqajjmu u jigu decizi <u>wara</u> li l-akkuzat ikun gie mistoqsi hux hati skond l-Att tal-Akkuza jew le u jkun wiegeb li mhux hati. Huwa evidenti li kif kienet il-ligi (u l-ligi kienet diga` hekk u

baqghet hekk meta giet krejata din il-Qorti fl-1967) kien hemm allura zewg fazijiet differenti fejn il-Qorti Kriminali kienet titratta u tiddeciedi eccezzjonijiet preliminari – cioe`, fl-ewwel lok, wara il-qari tal-Att ta' l-Akkuza izda <u>qabel</u> ma l-akkuzat jigi mistoqsi iwiegeb hux hati jew le, u, fit-tieni lok, <u>wara</u> li l-akkuzat ikun hekk wiegeb. Anki dak li kien l-Artikolu 508B(1) tal-Kodici Kriminali qabel l-emendi tal-1981 kien rifless ta' din is-sitwazzjoni. Infatti kien jipprovdi illi "appell jista' jsir lill-Qorti ta' l-Appell Kriminali fuq talba ta' l-Avukat Generali jew ta' l-akkuzat minn kull decizjoni moghtija wara l-qari ta' l-Att ta' Akkuza u qabel ma l-akkuzat iwiegeb jekk hux hati jew le fuq kull wahda mill-eccezzjonijiet imsemmija fil-paragrafi (a), (b) u (g) tas-sub-artikolu (1) ta' l-Artikolu 461 u minn kull decizjoni moghtija fl-istadju msemmi fis-sub-artikolu (1) ta' l-Artikolu 466 fuq l-eccezzjoni ta' inammissibilita` ta' provi hemm hekk imsemmija". Jidher li l-esperjenza tas-snin 1967 sal-1980 fl-operat ta' din il-Qorti ghallmet li s-sitwazzjoni, cioe` il-ligi kif kienet, ma kienetx konducenti ghalbiex il-proceduri jitmexxew b'dik ic-celerita` mixtieqa; dana ghaliex spiss kien qed jigri illi il-guri mhux biss kien qed idum biex jibda izda anki meta jibda, hafna drabi kien ikompli bis-sulluzzu. Bl-Att LIII tal-1981 il-procedura giet spjanata b'mod li mhux biss l-pregudizzjali kollha kellhom jigu decizi definittivament qabel ma l-akkuzat jigi mistoqsi hux hati jew le, imma anki d-dritt ta' appelli fuq il-pregudizzjali kollha, inkluzi eccezzjonijiet fuq ammissibilita` ta' provi gew ristretti ghal dak l-intervall u mhu kontemplat ebda dritt ta' appell iehor ghal quddiemha hlief jekk u wara li l-akkuzat jigi misjub hati u ikkundannat. Anki jekk ikunu ttiehdu mitt decizjoni avversi ghall-akkuzat wara li l-guri proprja ikun imbeda, cioe` wara l-"empaneling" tal-gurati, d-dritt ta' appell jitwieled biss wara li l-istess ikun gie misjub hati. Sa dak il-mument m'hemm ebda dritt ta' appell. Fil-kaz tal-Avukat Generali il-posizzjoni hi ftit aghar fis-sens li l-istess bhall-akkuzat m'ghandux dritt ta' appell minn decizjonijiet li jittiehdu fil-kors tal-guri, pero`, anqas ma jitwelidlu xi

dritt ta' appell jekk l-akkuzat jigi liberat mill-akkuzi migjuba kontrih.

"L-emendi li gew introdotti fil-Kodici Kriminali fl-1981 kienu esplicitament intizi biex jeliminaw il-prattika ostruttiva li kienet saret komuni li jigu interposti appelli, wiehed wara l-iehor, fl-istess process u filwaqt li assiguraw li sa certu stadju qabel ma jkun gie "empanelled" il-guri u jkun inbeda s-smiegh tal-provi, kull eccezzjoni preliminari tigi deciza definittivament, eskludew kull possibilita`, bl-iktar mod assolut, li l-guri, una volta jinbeda, jigi interrott, ikun xi jkun l-incident hlief, s'intendi, jekk l-Onorevoli Imhallef li jkun qieghed jippresjedi jiddeciedi li jxoljih jew javvera ruhu xi event minn dawk kontemplati fil-ligi li essenzjalment ifissru ix-xoljiment tal-guri. Illum bl-emendi tal-1981, it-termini assoluti ta' l-Artikolu 485 riportat *supra* abbinat mad-disposizzjonijiet l-ohra tal-istess Kodici Kriminali rigwardanti il-proceduri quddiem l-Qorti Kriminali kif ukoll dawk li jistabbilixxu il-parametri tal-gurisdizzjoni u kompetenza ta' din il-Qorti, saru aktar assoluti milli qatt kienu qabel ghaliex fil-kontestwalita` imsemmija, essenzjalment ifissru li wara l-istadju tal-eccezzjonijiet preliminari hemm dritt ta' appell biss <u>wara</u> verdett ta' htija u sadattant wara l-"empanelling" tal-gurati ma jista' jkun hemm ebda ostaklu ghal prosegwiment tal-guri.

"Dan ghandu jiftiehem ukoll bhala direzzjoni minn din il-Qorti lill-Onorabbili Qorti Kriminali biex fil-futur, fl-eventwalita` li kemm l-Avukat Generali kif ukoll id-Difiza jindikaw li jkunu intenzjonati li, jew effettivament jintavolaw, appell minn xi digriet interinali fil-kors tal-guri, hija tapplika *ad unguem* id-dispost tal-Artikolu 485 tal-Kodici Kriminali (Kap 9 tal-Ligijiet ta' Malta) u ma tissospendix il-proceduri. Altrimenti jigi stultifikat dak kollu li il-ligi timponi fuq dik l-Onorabbili Qorti u cioe` li tibda, tkompli u tittermina il-guri una volta jkun beda minghajr interruzzjonijiet hlief dawk li l-istess artikolu jipprovdi ghalihom. Din il-Qorti s'intendi, tifhem d-diffikolta` li sabet ruhha fiha l-ewwel Onorabbili Qorti f'dan il-kaz,

billi jidher li Joseph Fenech hu l-uniku xhud li mid-dehra l-prosekuzzjoni fadlilha, pero`, dan mhux wiehed mill-kazijiet li jintitolha biex tissospendi il-proceduri f'dan il-kaz anki tenut kont tal-preokkupazzjoni taghha anki jekk m'hemmx dubbju li xorta kien ser ikun hemm sospensjoni biex id-Difiza ikollha l-opportunita` tipprepara ruhha adegwatament.

"Stante dak kollu li inghad *supra*, mhux il-kaz illi din il-Qorti tidhol fil-meritu tal-appell ta' Clarissa Cachia dana minhabba li ma jezistix dritt ta' appell f'dan l-istadju meta ghad ma hemmx verdett. S'intendi jibqghu impregudikati bl-iktar mod assolut il-lanjanzi taghha rivolti kontra id-decizjoni tal-ewwel Onorabbili Qorti li akkordat il-produzzjoni ta' Joseph Fenech fl-istadju li akkordatu."

Dan kollu japplika ghall-kaz in dizamina, fejn l-appellant W* qed jappella kontra dak li hija decizjoni li huwa jqis li hija avversa ghalih mehuda mill-Qorti fir-rigward ta' mistoqsija (jew mistoqsijiet, ghax fir-rikors tal-appell jirreferi ghal "domandi ohra konnessi mal-istess fatti") li jrid jaghmel lix-xhud W*. Din il-Qorti, <u>fid-dawl ta' gurisprudenza hekk cara u insenjament daqstant car ta' din il-Qorti</u>, ma tistax ma tqisx dana l-appell, mill-lat semplicement procedurali (u ghalhekk indipendentement minn, u bla pregudizzju ghal, korrettezza o meno tad-decizjoni tal-Qorti Kriminali li ma thallix li ssir il-mistoqsija jew mistoqsijiet in kwistjoni, haga li talvolta tista' tigi sindakata *si et quatenus* taht l-Artikoli 501 *et seq.* tal-Kodici Kriminali) bhala wiehed altament fieragh fit-termini tal-Artikolu 512(3) tal-Kodici Kriminali. Fortunatament id-dewmien (u konsegwentement l-ispejjez) fil-guri gie minimizzat peress li, kif tinsab infurmata mid-Deputat Registratur taghha, pendenti l-ezitu ta' dana l-appell, il-bierah sar l-access u dalghodu, sakemm din il-Qorti ddeliberat dwar din is-sentenza, saret anke l-procedura tal-qari tal-verbali tal-istess access.

Ghall-motivi premessi, tiddikjara l-appell irritu u null (dejjem bla pregudizzju ghall-korrettezza o meno tad-decizjoni appellata) u tastjeni milli tiehu konjizzjoni ulterjuri

tieghu. U, b'applikazzjoni tal-Artikolu 512(3) tal-Kap. 9, tikkundanna lill-appellant multa ta' mitejn u tnejn u tletin euro u erbgha w disghin centezmu (€232.94), konvertibbli f'ghoxrin gurnata prigunerija f'kaz ta' nuqqas ta' pagament skond il-ligi.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------